

Bogár László: Hamis diagnózis és terápia

2013 június 26. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

• [0](#)

értékelve

Még nincs

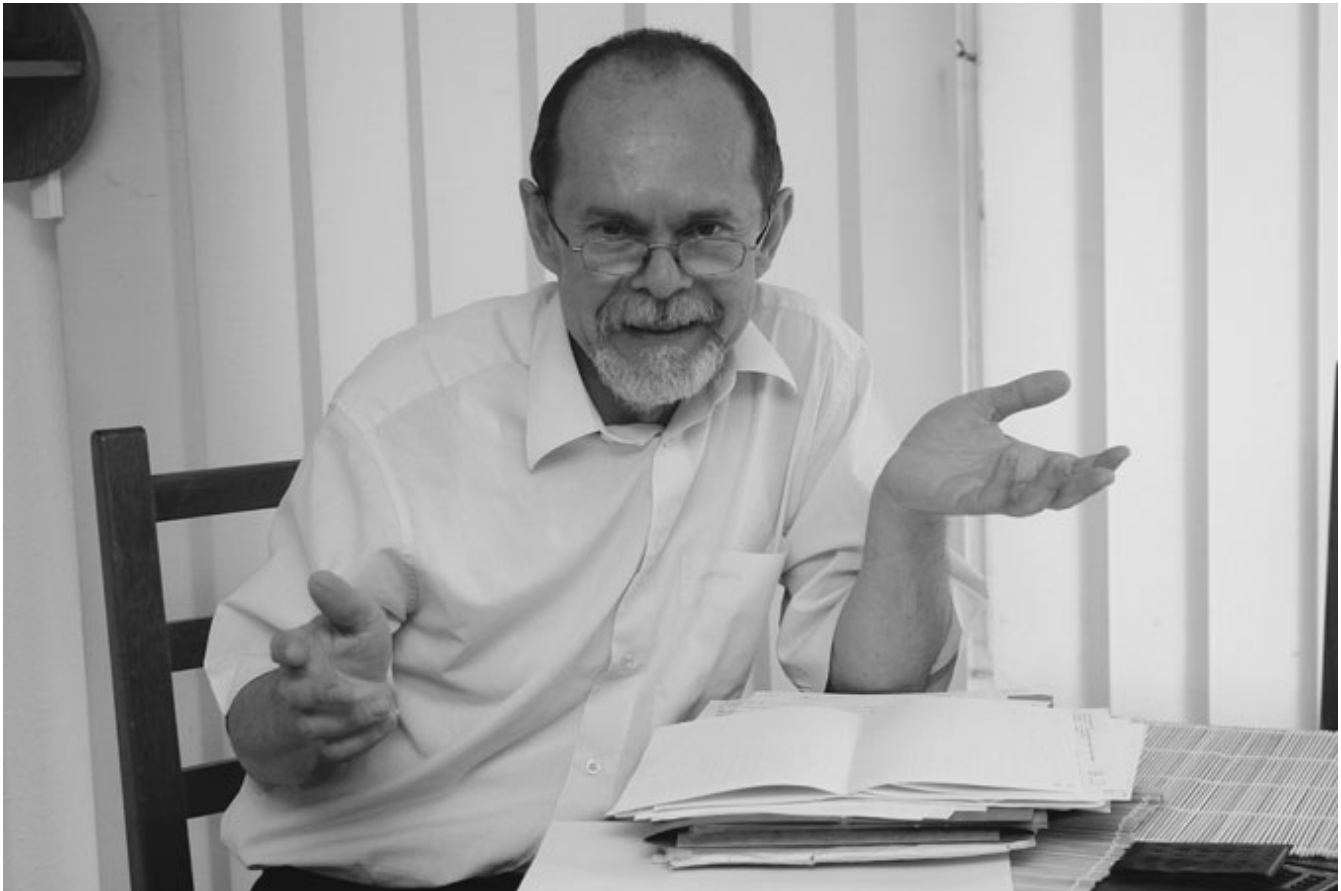
Mérték

Ahogy az Európai Bizottság néhány héttel ezelőtti javaslata alapján várható volt, Magyarország kilenc év után „kiszabadult” a túlzottdeficit-eljárás alól. Némi cinizmussal azt is mondhatnánk: ez volt eddig a természetes állapotunk, hiszen az Európai Unióba való 2004-es belépésünkkel automatikusan kerültünk a túlzottdeficit-eljárásba.

Kicsit több cinizmussal azt is megkockáztathatnánk, hogy az európai integráció természetes létformája az, hogy nem tudja teljesíteni a saját maga által megfogalmazott, egyébként formálisan igen szigorúan számon kért normáit.

Valamikor 2010-2011 táján volt egy egyéves időszak, amikor Németországon, Luxemburgon, Finnországon és Svédországon kívül a többi, összesen huszonhárom tagország túlzottdeficit-eljárás hatálya alatt állt, mert államháztartási hiánya túllépte a GDP 3 százalékát.

Hasonló a helyzet a másik fontos stabilitási kritériummal, az államadósságnak az éves nemzeti termékhez viszonyított 60 százalékos arányával, ami ma az Európai Unió átlagában 87 százalék, tragikomikus módon az euróövezet tagországaiban rosszabb, mint az eurót még be nem vezetett országokban. Magyarország kiszabadulása kapcsán érdemes lenne kicsit eltöprengeni azon, hogy vajon mi lehet ezeknek a meglehetősen képtelen összefüggéseknek a mélyén.

Miért van egyáltalán hiánya az államháztartásnak és a felhalmozódó deficitek? Miért keletkezik egyre nagyobb és vészjóslóbb államadósság? Egy friss statisztikai összefoglaló szerint a világ államainak összes adóssága meghaladta az 56 ezer milliárd dollárt, ami a világ egyéves gazdasági összteljesítményének közel 80 százalékát teszi ki. Izgalmas lenne egyszer azt is tisztázni, hogy ki a hitelező, aki ezért a roppant adósságtömegért évente több mint háromezer milliárd dollár kamatot tesz zsebre.

A deficit és az eladósodás növekedése tehát globális szinten is megállíthatatlannak látszik, miközben ma már a világ országainak döntő többségében szigorú megszorítások zajlanak. Ezeket leginkább a Nemzetközi Valutaalap szorgalmazta eddig, de most elismerte, hogy valójában pontosan ellentétes hatást értek el velük, vagyis nem javítják, hanem drasztikusan rontják egy ország gazdaságának működését. Az uralkodó globális logika természetesnek tekinti, hogy a deficit és aztán ennek nyomán az eladósodás abból származik, hogy az adott állam és polgárai túlfogyasztanak. Éppen ezért a globális hatalmi rendszer urai és fegyelmező intézményei, mint például a Nemzetközi Valutaalap és az Európai Bizottság az állami kiadások radikális csökkentését írják elő, annak az általuk „fiskális alkoholizmusnak” nevezett függőségnek a felszámolását, amely a deficitet és az eladósodást előidézi. Legalábbis szerintük. Ám a helyzet éppen az, hogy mind a diagnózis, mind a terápia hamis. Valójában a világ legtöbb országában egészen más mechanizmus idézi elő a deficit és az eladósodás „bővített újratermelését”,

és nem a lakosság féktelen hedonizálása.

Hazánkban ezt a féktelenséget elég nehéz is lenne elképzelni, hisz az átlagbér reálértéke alig haladja meg a 35 évvel ezelőtti szintet. A valóságos deficit- és adósság-gerjesztő mechanizmus lényege az, hogy a világ legtöbb országa – hazánk is közéjük tartozik – gazdasági életét a globális tőke uralja multinacionális vállalatok és bankok formájában. S mivel ezek sikeresen elhítetik a társadalom szélesebb rétegeivel, hogy az alacsony bérek, az alacsony adók és az alacsony szabályozási szint (deregulálás) „terül, terület asztalkája” várja őket, éppen az ördögtől való féltésüket kell a bennszülötteknek megfizetniük. Hiszen éppen az ördögtől való féltésük miatt mind az állam, mind a család működése és élete deficitessé válik, mert nem kapja meg adó, illetve bér formájában teljesítményének ellenértékét. Pontosan annak érdekében adósodik el az állam és az állampolgár is, hogy a szimbolikus bérek és adók mint bevételi források ellenére mégis valahogy létezni tudjon.

Mivel azonban az elemi szintű működést ilyen módon csak hitelből tudja biztosítani, a hitel viszont ugyanez a globális pénzhatalmi rendszer nyújtja, így bezárul a csapda. E csapda lényege – amelyben Magyarország is évtizedek óta vergődik –, hogy a hiteleket éppen attól a struktúrától kapja, amely abban érdekelt, hogy soha ne is tudjon ebből a csapdából kikeveredni. Ennek a kikeveredés-képtelenségnek a legbiztosabb jele az az állapot, amikor az adott ország elsődleges államháztartási egyenlege már tartósan többletet mutat. Vagyis, ha (mint nálunk is) nem kellene a felhalmozódott adósságok miatt kamatot fizetni, akkor a bevételei már meghaladnák a kiadásait. Csakhogy éppen azért kell ilyen magas kamatot fizetnie, mert a globális hatalmi struktúra ugyan nem fizeti meg az egyén munkaerejének és állami infrastrukturális teljesítményének globális piaci ellenértékét, de azt megköveteli (kamatok formájában), hogy éppen az általa okozott deficitek fedezésére felvett hitelek ára globális piaci szinten legyen. Ráadásul ez a mechanizmus öngerjesztő, mert az egyre jobban eladósodó ország egyre kockázatosabbnak minősül, aminek következtében egyre magasabb kamatot követelnek tőle, amitől még gyorsabban adósodik el... és így tovább.

Ez az a végzetes harapófogó, amelyben a világ országainak többsége vergődik. Hazánk most legalább azt elérte, hogy ezért ne büntessék még külön is, de ezzel maga az alapprobléma sajnos nem oldódott meg. Ezért kellene végre megnyitni a valóban szinte vitát arról, hogy lassan negyven év után hogyan fogunk kikeveredni ebből a pusztító csapdából.

Bogár László - magyarhirlap.hu

Ajánló